Fişă minimală documentare 2003

Girată de organizaţia membră naţională/regională: OAR

0. Fotografia clădirii/ sitului

obiectiv ilustrat: Complex administrativ și Cazinou IAR, Brașov
source: fotografie Aurelian Stroe
date: 2012

1. Identitatea clădirii/ansamblului de clădiri/schemei urbane/amenajării peisagere/grădinii

1.1 denumirea actuală a clădirii:	Fundaţia România de Mâine, Universitatea "Spiru Haret", Brașov
1.2 variantă sau nume trecut:	Ansamblul Administrativ și Cazinou IAR
1.3 numărul și numele străzii	str. Turnului, nr. 7
1.4 oraș	Brașov
1.5 regiunea/statul	Brașov
1.6 cod poștal	500152
1.7 țara	România
1.8 cod topografic național	

1.9 clasificare/tipologie:	EDC – sediul Universităţii “Spiru Haret”, Braşov; anterior ADM – sediu birouri administraţie şi cazinou
1.10 statut protecţie & dată	propus pentru clasare, 2012.

2 Istoria clădirii

2.1 temă de proiectare iniţială/scop:	Complexul administrativ și cazinoul IAR au fost construite pentru a rezolva atât problema spaţiilor de birouri, pe cea a reprezentativităţii fabricii la nivelul orașului, cât și nevoia de spaţii de adunare a cadrelor și muncitorilor din fabrică cu diverse ocazii. Construcţiile conţin săli de protocol, birouri, sala cazinoului, clubul funcţionarilor, clubul lucrătorilor, bibliotecă, hale, rezervorul de apă, câteva apartamente, anexe.
2.2 date: contractare/recepţie:	1937-1938
2.3 proiectanţi de arhitectură şi alţii:	arh. Octav Doicescu
2.4 alte asocieri cu clădirea:	În perioada comunistă, producţia fabricii IAR a fost schimbată, din producţia de avioane, în cea de tractoare. Fabrica și-a schimbat numele în “Tractorul”. În încercarea de a trece în uitare trecutul monarhist al întreprinderii, informaţii cu privire la construcţiile realizate înainte de 1944 au fost trecute sub tăcere, fapt ce îngreunează cercetările actuale.
2.5 modificări semnificative cu date:	Modificările de imagine exterioară lipsesc. În schimb, funcţiunea s-a schimbat – în 1945 din fabrică de aeronave, în fabrică de tractoare. După 2007, spaţiile au început să fie închiriate diverselor firme. iar
2.6 utilizare actuală:	În acest moment aici funcţionează filiala brașoveană a Universităţii “Spiru Haret”.
2.7 stare actuală:	Starea generală de conservare este bună.

3. Descriere

3.1 descriere generală:

Compoziţia ansamblului de reprezentare este de o monumentalitate reţinută, obţinută maicurând prin articularea unor volume simple și curate, și nu printr-o decoraţie excesivă. Dominanta verticală a ansamblului este reprezentată de rezervorul de apă al platformei industriale. Într-un gest abil, Octav Doicescu a amplasat în turn birourile direcţiunii, transferând astfel prestigiul funcţiunii asupra unei construcţii anexe, care însă necesita înălţimea mare. Ansamblul formează o curte de onoare din care se poate intra fie în zona de birouri, în cazinou sau, pe sub o pasarelă, în zona halelor de producţie. Cazinoul era reprezentat de săli de spectacole și întruniri (precum și o sală de gimnastică), destinate cadrelor şi muncitorilor de la Fabrica IAR. Ideea de a pune la dispoziţia angajaţilor spaţii de întâlnire urmărește obiceiul înfiinţării cluburilor exclusiviste în Brașov (Sextil Pușcariu identifică originea denumirii de casino a “clubului” în cuvântul german *Kasino*).

3.2 construcţie:

Ansamblul este un exemplu de stil modernist, executat foarte abil prin utilizarea extensivă a

cărămizii aparente. Compoziția echilibrată este formată din volume simple, articulate. Culoarea cărămizii aparente pune în evidență volumele, subliniate prin cornișe subţiri tencuite în culoare deschisă. Structura este simplă, pe stâlpi și grinzi de beton armat.

3.3 context

Halele de producţie ale fabricii IAR existau deja la momentul proiectării ansamblului administrativ. Birourile conducerii și ale contabilităţii funcţionau în spaţii improprii, astfel că a fost luată decizia de a construi un ansamblu de reprezentare, care să conțină atât birourile cât și spaţii destinate festivităţilor.

4 Evaluare

4.1 tehnică:	Realizarea finisajului exterior din cărămidă aparentă este remarcabilă, ceea ce a asigurat păstrarea în bune condiţii până azi. Structura din stâlpi și grinzi de beton armat a asigurat flexibilitatea compartimentării interioare, astfel că utilizarea actuală nu a necesitat modificări distructive.
4.2 socială:	Ansamblul este simbolic pentru două etape ale dezvoltării societăţii brașovene. Pe de o parte, decizia de a construi aici Industria Aeronautică Română în 1925 a fost menită să continue dezvoltarea Brașovului ca oraș cu o industrie puternică, dar și să echilibreze numărul de specialiști români într-un oraș cu minorități germană și maghiară numeroase. Pe de altă parte, după război, aici a funcţionat uzina de tractoare, în care erau angajaţi peste 20000 de muncitori în 1990. Așadar, ansamblul este reprezentativ atât pentru modernizarea industrială promovată de regalitate cât și pentru industrializarea masivă din perioada comunistă. Arhitectura modernă a clădirilor administrative, a halelor industriale și a locuinţelor pentru angajaţi, împreună cu numărul mare de specialiști cu studii superioare veniţi din ţară pentru a lucra la IAR, au adus un suflu de modernitate în orașul Brașov.
4.3 culturală & estetică	Arhitectura modernă a ansamblului este reprezentativă pentru înalta tehnologie pe care o presupunea producţia de aeronave. Noua industrie este legată astfel de arhitectura modernă. Totuși, monumentalitatea reţinută a sa a făcut ca în perioada comunistă ansamblul să continue să fie un motiv de mândrie locală, chiar dacă imediat după război stilul oficial a devenit realismul socialist. Din păcate, deși clădirile s-au păstrat în bune condiţii, istoria din spatele lor a fost ștearsă. Prin această realizare, Octav Doicescu arată, încă o dată, stăpânirea și

promovarea limbajului modern – pe care de fapt le și teoretizase împreună cu Marcel Iancu și Horia Creangă în "Către o arhitectură a Bucureștilor".

4.4 istorică

În opera lui Octav Doicescu, acest ansamblu reprezintă un moment de sinteză stilistică prin aceea că în cadrul proiectului arhitectul utilizează elemente de limbaj pe care fie le-a utilizat anterior, fie le va revizita în alte proiecte, care aici își găsesc o expresie perfect echilibrată. De pildă, este semnificativ faptul că fațada casinoului este o reinterpretare a fațadei pavilionului regalității din cadrul expoziției "Luna Bucureștilor", pe care Doicescu îl proiectase în 1936. Ideea de a amplasa basoreliefuri pe un plan opac este reluată la Brașov, cu ajutorul sculptorului Constantin Baraschi. Turnul rezervorului de apă este o variantă epurată a turnului pe care îl va proiecta la "Casa română" de la World's Fair 1939, la New York. Turnul realizat se îndepărtează de desenele inițiale, însă. Un detaliu delicat de arc realizat din cărămidă deasupra unei verticale vitrate mărturisește inspirația neorom ânească a arhitectului. De asemenea, Doicescu va relua fațada halei pentru uzinele de anvelope Banloc de la Florești (1937-1938).

Fiind o operă finalizată în preajma războiului, reprezintă un moment de sincronizare a arhitecturii românești cu modernismul internațional.

4.5 evaluare generală

La nivel local ansamblul este unic, atât prin dimensiuni cât și prin importanță, însă face parte din fenomenul mai extins al pătrunderii arhitecturii moderne în Brașov prin intermediul construcțiilor pentru industrie. În cadrul operei lui arhitectului Octav Doicescu, ansamblul este valoros prin compoziția echilibrată de elemente care sunt definitorii pentru abordarea monumentalității temperate pe care autorul o preferă pentru construcțiile industriale.

5 Documentare

5.1 principalele referințe

Zamfir, A.M., Hilohi, G. – *Brașov. Un secol de arhitectură 1885-1984*, OAR, Brașov, 2009.
Palade, M. – în Stroe, M., Taloș, O. – *Orașul memorabil Brașov,* C2 Design, Brașov, 2011.
octavdoicescu.blogspot.ro – blogul despre opera arhitectului Octav Doicescu, administrat de fiul acestuia, Andrei Doicescu.

5.2 materialul vizual ataşat

1. planșe cu proiectul arhitectural al casinoului – din fondul IAR, aflat la Direcția Judeţeană Brașov a Arhivelor Naţionale.
2. schiţe ale arhitectului - octavdoicescu.blogspot.ro

5.3 raportor/data: Stroe Miruna, 2012

6 Fiche report examination by ISC/R
name of examining ISC member: **date of examination:**
approval:
working party/ref. n°: **NAI ref. n°:**
comments:

Fişă elaborată în cadrul proiectului Fundaţiei Culturale Inform, finanţat de Administraţia Fondului Cultural Naţional